

GAZETA LITERARĂ

Anul V, nr. 52 (250) - joi 25 decembrie 1958

ORGAN SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

8 pagini 50 bani

FURNALUL ȘI SOBA

De la giganti împrumutându-și roba
Din rugurile lor văpaia, șal,
Flămînd e de vâpăi — căci e jurnal.
Dar la-ncălzit, îl lasă-n urmă soba.

Cumătra-n schimb se-ncepe iute... O, ba
Ce plite-n albur, ce cupete-n bal!
Mincăruri demne de-un Sărdanapal
Li dau un drept deplin de-a bate toba:

— „Fumează! Stă cu capu-n nori! Mai bine
Ar dudui și darnesești, ce mine!”
Iși umflă soba cîntăru-i bust.

Și caldă foarte, își expică zelul:
— „La foată mosmondește? Vrea oțelul?
Dar astea n-au, pe limbă, nici un gust...”

Cicaron THEODORESCU

CÎND O SĂ PLEC...

Cînd o să plec
(nu, nu acum, căci te iubesc,
lumina mea),
dă-mi Valea Prahovei,
aruncă-mă-n albia-i cu mărgăritare,
legene-mă undele repezi.
S-adorm liniștit,
dă-mi perna Ceahlăului,
pască-mi prin plețele pe vîi respirate
capră cu ochi de agrișe
și miei...
dă-mi brebeneii copilăriei,
parfumul lor feciorelnic
și, mai ales, mai mult decît ei,
miresma țifeiului
liliachie și neagră
și totuși, la fel de vie
ca o pădure-n amurg
vestind ziua de mîine...
oh, fără miresma aceasta,
copilăria mi-e oarbă...

Iar inima ia-mi-o
și îngroap-o sub o căpiță de fin.
Sub o căpiță de fin
pe care, spre seară,
atunci cînd roua s-așterne
și-ncepe să fie răcoare
un om întors de la muncă
să stea, să se-ntindă,
și să șoptească:
— Ce cald este finul...
Parc-ar fi viu...

Eugen JEBELEANU

SCRITORII LA SAȚE

Victor Hugo la Conțești

SOSESC pe întinerie în comuna Conțești. Primul popas „organizatoric” îl fac la sediul gospodăriei colective „30 Decembrie”. Președintele gospodăriei mă cercetează cu luare-aminte la lumina tremurătoare a unei lămpi de petrol: „Bine ai venit, tovarășe scriitor!” „Îmi strînge mîna și mă întreabă: „Ce crezi, ai să te descurci p-acilea pe la noi?”

Un colectiv de servicii vorbește la telefon cu Sfatul și încearcă să rezolve cît mai repede problema cazării. Vorbește și, în același timp, mă isodește cu coada ochiului. Președintele trece la biroul său și se apleacă asupra unor hîrtii. Într-un colț, zăresc într-o vitrină, anume construită, diploma de Laureat al Premiului de Stat acordată gospodăriei. Și, fără voină, un sentiment de mîndrie își croiește drum în sufletul meu: „Am fost trimis într-o gospodărie fruntașă!”

Prind o discuție între președinte și însoțitorul meu. Trag cu urechea și aflu că președintele participă la concursul „Cine știe, câștigă!”, organizat de Ministerul Agriculturii și că s-a împotmolit tocmai la întrebarea „Combaterea eroziunilor”. Știe el ce știe, dar nu știe tot, și n-ar vrea... O, ce rău îmi pare că nu cunosc nimic despre eroziuni și combaterea lor! Cu siguranță că punea dîntre mine și președinte ar fi fost făcută și o primă „bătălie” s-ar fi terminat cu o victorie importantă.

Soforul a plecat. Rămîn singur. În camera alăturată, se dă o discuție. Prind tot ce se discută. Îmi dau se-

ma că, pentru înția oară, aud niște țărani vorbind despre problemele vieții de partid. Am pe neașteptate sentimentul că fac o mare descoperire. Dincolo e frig, oamenii stau în cojoace lungi, mișoase, ciobănești și discută. Disciplina adunării mă face să reflectez la prefacerile adinci care au avut loc în conștiința acestor țărani, deveniți membri activi ai partidului clasei muncitoare...

Ma depărtez de fereastră și mă o-presso în mijlocul camerei. Încep s-o cercetez... Două pături de fier, așter-nute curat, cu pățuri groase. Un pat este ocupat. Aici doarme de mai multă vreme și instructorul raional de partid. Instructorul de la Zimnicea! Ce fel de om o fi? Singurătatea mă îndeamnă să-l cercetez obiectele răs-pîndite prin cameră. Pe noptieră, ză-resc un maldăr de cărți: Lenin, „Călele filozofice”, „Cursul scurt de istorie a P.C.U.S.”, „Manual de noți-uni de teorie literară”, „Mic dicțio-nar filozofic”, nuvela de aventuri „Mi-siunea H”, de I. D. Mușat, cărți, o-

Haralamb ZINCA
(Continuare în pag. 6)

Oameni și plante

OAMENII din Dăbuleni vorbese puțin. Zăc amintiri grele în ei și li se nase în ochi planuri mari. De aceea fețele lor grave nu privesc încrunțat. Dacă ar fi fost pă-mîntul lor ca în dreapta Jiului, ne-gru și gras, unde și pe drumuri ră-sare grîul înalt din sămînța căzută, plîngîndu-și roata căruței și grasul vîntul, oamenii ar fi fost mai senini. Dar nisipurile se așezaseră dușmă-noase pe gîl și omul căruța i se dă-rufeseră în bațjoară aceste nisipuri, nu s-a înclăbat nici în dezăzedeje, nici în nepăsare. Era sărac omul a-

MIHAI VULCANESCU „Țăran din Bicaz”

cestui țărîm. Poate era așa de sărac odinioară că în casa lui, cum spune o zicală, să fi învîrit o mîjă de coa-dă, n-avea de ce se apuca. În șanțu-rile săpate prin nisipuri de omul har-nic din acest sat, ca niște tranșee în războiul său împotriva naturii zgric-cite, am văzut viața de vie — și de două secole. Atunci să fi început răz-boiul?

Dar din împotrivirea naturii și din pămîntul afîșior prin bațjoaritoarea lui infertilitate a țesut un neam de oameni cumpliti la față, care neputîndu-și folosi huzurul pe care nici nu-l șlău, și-au întrebunțat toată is-coditoarea mîinii lor putere.

Aici, în stînga Jiului, sint peste treizeci de mii de hectare de terenuri nisipoase, din care cinci mii și-au des-chis vinele, adăpostind în adincimea lor vîi indigene de rasă străveche, no-bile, pe care de soi dăcic, din care vi-nul curge cu țării placute avînd cu-loare mai limpede ca a singelui, dar mai densă decît azurul. Unele vinuri din finut, azi mai rare, aveau pe lin-gă țării alcoolice și o alta, ciudată și ascunsă țării, cum au numai vinu-rile înfrățite de mult cu terenul, stor-se fără mijlocirea metalelor din teacș și numite romînești: vinuri de viață lungă.

Aceștia sînt oamenii locului. Ei știu ce vor și cînd vor, știu să facă. Nu m-am mirat cituși de puțin cînd mi-au spus comunistii localnici că pînă în 1965, an nu prea depărtat, se va sădi viață în șanțuri pe încă douăzeci de mii de hectare. Nisipurile acestea au fost întoarse de om spre folosul său și omul a știut să învingă natura cu acest calcul, cu cifrele lui astăzi sim-ple, priticile prin toate greutățile ci-torva veacuri. Oamenii n-au rîvnit la ce nu se putea scoate din pămîntul lor aspru, dar au scopit că un hec-tar nisipos nu dă niciodată mai mult de 600 kilograme de seacă (de grîu neputînd fi vorba!) și că același hec-tar sădit cu viață poate să dea într-un an 5000 kilograme de struguri, adică 3000 litri de vin.

Nisipurile trebuiau întărite, căci vin-tul adunîndu-le în dune le îndemna

Victor KERNBACH
(Continuare în pag. 6)

PARTIDUL și creația mea

Angajament

CIND am publicat pri-mele versuri — în pri-măvara lui 1945, — aveam vreo 18 ani, un bagaj de cunoștințe foarte sumar, o i-mensă dorință de a cunoaște și de a în-țelege problemele com-plexe ale existenței.

La drept vorbind, nu mă gîndeam pe-atunci să mă dedic muncii literare. Poezia însemna pentru mine o acti-voitate secundară, un act mai mult sau mai puțin „gratuit”. Influența concepției comuniste despre artă, despre menirea socială a scriitorului a început să se exercite asupra mea în mod indirect, nu aflat pe căi teo-retice, ci, mai ales, prin lecția vieții.

Ca actor și recitator, participam la numeroase spectacole și festivaluri în fabrici, la sațe, în ateneele populare, în școli și instituții. Profesia mea de bază a fost, esențial, din capul locului, aceea de agitator de partid. În ce-astă calitate, aveam nevoie de poezii limpezii, mobilizatoare, care să entuziasmeze masele și să le pună în marș către principalele obiective politice ale socialismului. Într-un cu-rint, claritate ideologică plus înaltă finuță artistică — sau, cum mai concis și mai expresiv spunea Ca-ragiale — „fendință cu artă”.

Acestul scop, acestor principii, le răspundeau admirabil poemele Val Maibovska, — și în genere lirica so-vietică, iar din creația originală, ver-surile lui A. Toma, Magda Isanos, Mihai Beniuc, Maria Beniuc, Marcel Breslau. Așa s-a petrecut, pot zice, prima etapă a influenței spiritului par-tinic asupra poeziei mele: înțelegerea prin practică a corelației dintre frumos și acti-

Odată cu intrarea mea în redacția ziarului „Scînteia”, în 1949, procesul de care vorbese s-a adîncit, în sensul unei mai strînse îmbinări între practică și teorie. Din 1949 pînă în 1957, ca reporter și colaborator permanent al „Scînteii” am scris materialul jurnalic și oarecare experiență literară, care mi-au permis să realizez, cu mi-lioanele mele — firește, încă aproxi-mativ — „Lăzăr de la Ruseca”, „In numele vieții”, „Minerii din Mara-mureș”, „Cîntec de rîmă” etc.

Pentru mine este totodată neîndo-ielnic că, în ciuda deficiențelor și e-rorilor coasînerente oricărei activități umane în genere, și perioadelor de creștere în special, înțiruirea colegilor din diferite generații a reprezentat o formă nu mai puțin importantă de în-fluență a concepțiilor partinice asupra creației mele.

Nici unul dintre scriitorii noștri de astăzi, membru activ al frontului larg de artiști — militanți pentru realismul

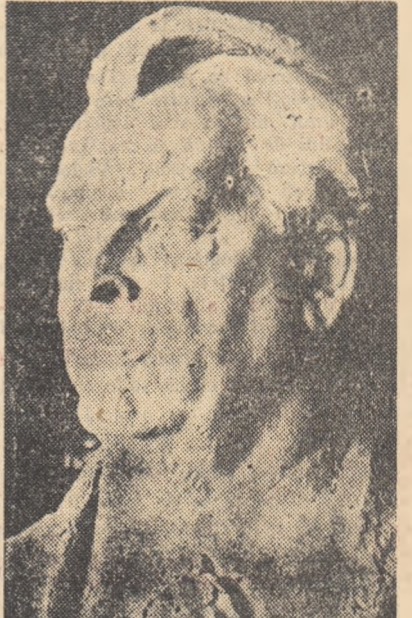

H. CATARGI

VITRINA

MIHAIL SADOVEANU „NEAMUL ȘOIMAREȘTILOR”

Citiserăm de mult „Neamul Șoimă-reștilor” și păstrăm amintirea unei povești de dragoste și de eroism, plasată în Moldova frîmțitului veac al XVII-lea. Văzută cu ochii adoles-cenței, cartea avea în special un parfum romantic, strecurat odată cu licoarea dulce a stilului lui Sado-veanu. Se vorbea acolo de o iubire neterificată, răsuna lovitură de spa-dă, cete călări se năpusteau cu chio-tre de luptă, ciambuluri lătărăști și podgheazuri leșești se învîrtejeau după pradă, palide și subțiri fecioare se lăsau furale de farmecul poene-lor din codri și de primăvară. În contextul operei istorice a lui Mihail Sadoveanu, această povestire repre-zintă însă mai mult decît altul. În „Neamul Șoimăreștilor” se aude e-sonul marilor lupte sociale duse de

C. BARASCHI „Mihail Sadoveanu” (bust în lucru)

țărînimea încă liberă împotriva ma-rii boierimi — ca în „Șoimii” și ca mai tirziu în „Nicoară Polcoavă”. Istoria e înțeleasă nu ca o ciocnire între domnișorii vremelnici ai de-vinții, ci ca o dezvoltare a unui proces de contradicție între o clasă și alta. Adevăratul suc al cărții stă în adîncirea estetică a conflictului so-cial și în reprezentarea lui prin per-sonaje. Boierul Stroile Orheianu este personajul tipic pentru boierimea hră-pitoare, încălcînd pămînturile răzășilor, umblînd cu piri nedrepte și cu judecări mincinoase, folosînd viclenia sau forța, — după împrejurare — chemînd lefegii străini în țară împotriva propriului popor. Orheianu nu e singur. Lingă și în jurul acestu-lui personaj lumînat mai puternic, se agită alți boieri, gata oricînd de răzvîrtiri, punînd la cale schimbări de domni, pribegînd în Lehia, la Stamb-ul, în Ardeal, cersînd de peste tot ajutoare ca să supie biata Moldovă, făgăduînd lefi, pîcoane, mării ale haracului. Adunați în divan, boierii împart dreptatea nu după cuvîntă, ci

Horia STANCU
(Continuare în pag. 6)

Intîia treaptă

Pentru REALISMUL SOCIĂLIST

Dacă am căuta să definim în linii mari elementele realismului socialist în literatura dintre cele două războaie, trebuie să așezăm în primul rînd perspectiva revoluției, vestirea ei directă. În poezia aflată de caracteristică a lui Alexandru Toma se vorbește des-pre „subteranul tunet al uraganului ce vine”, se adresează îndemnuri la schimbarea orînduirii.

...Naime,
Țăiați o poartă-n ceru-albastru
Intrați trufași în cele sfînte.
(Cîntul vieții)
și se schițează tabloul „veacului fer-ric” al cărui „doinar” poetul vrea să fie.

Poezia lui Mihai Beniuc din aceas-tă epocă este plină de fremătăți re-voluției apropiate. Poetul exprîmă fără nici un ocol amenințarea care orîndu-rea bazată pe exploatare:

Măculiță, spada mea săracă,
Oare de-le-și scoate cu din teacă?
Uite-n zare oamenii săcapi,
Cearcă să le-aduci o ză mai dreptă!
(Făt frumos)

sau în altă parte:
...aud, în noaptea ce se lasă
Șuser de piatră pe țig de coasă.
(Aicea printre ardeleni...)

În alte poezii se vorbește tot alt de direct despre „șirșitul veacului” și despre „viața nouă” care trebuie să se nască (Poeziilor înerte), despre sur-parea unei „întregi împărății” pu-terede” și despre „vasul roșu” care „înaintează pe talazuri, ciocotînd pro-ivnic” (Cele trei corăbii) etc.

La Dumitru Corbea vom afla o în-dîrijire elocventă pentru starea de spi-rit revoluționară; poetul va vorbi des-pre „zorii lăunțului nostru răsărit” (Nu sînt cîntăreț de stele), despre prieten-ia sa numai cu „omul sărac” (Răz-vărlirea), despre șirșitul orînduirilor „cu oameni răzvîrtiți de-alta nedre-pțate” (Cîntec epocal). Articolele ale lui N. D. Cocea, reportaje ale I. Geo Bogza, fragmente din proza a Ion Călugăru aduc în măsură diferite perspective revoluției, pe care nuvelele lui Sahia o arată în aspecte dintre cele mai reale și anume o concretizează în formele directe ale luptei clasei muncitoare organizată și condusă de partid.

În nuvelele „Uzina vie” și „Revoltă în port” de Al. Sahia, ni se deslășoa-ră în fața ochilor o etapă concretă a luptei revoluționare. Pornind de la revendicări cu caracter mai restrîns, grevele muncitorilor înțelese obiective politice mai îndepărtate. Conducătorii grevei sînt conștienți că fiecare acți-une, fiecare biruință este o parte a marii lupte împotriva unei clase pen-tru o nouă orînduire și își deslășoară activitatea lor în acest sens. Filip și Mihail, eroii centrali ai celor două nuvele, exprimă cu claritate perspec-tiva revoluției.

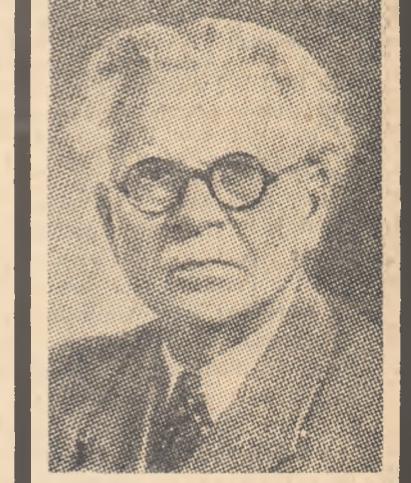
revoluției este pusă direct în legătură cu lupta clasei muncitoare — și aici distingem o altă trăsătură caracteris-tică a realismului socialist. Era vorba despre orientarea scriitorilor către acea forță socială căreia în adevăr îi apar-tinea viitorul și care avea să iniție-luască revoluția. Viziuni ale unei vieți libere, năzuința către un viitor lum-iinos au existat și în trecut; și în ce-lălăit veac s-au rostit cuvîntele înflă-țite despre o lume nouă, dorită ca un liman aspru nesperat. Literatura revoluționară dintre cele două războaie leagă însă nenijocînt înfăptuirea acest-ei idei noi de clasa muncitoare și de orînduirea pentru care luptă ea.

Este adevărat că exprimarea acest-ei idei este mult mai rară și ocolită în literatura epocii și ar fi fost foarte greu să se întimplă altfel dacă ne gîndim la teroarea dezlănțuită împo-triva comunistilor. A exprima fătîș convingerea că soluția impasului la care ajunsesse societatea burgheză era societatea realizată de clasa munci-toare prin revoluție, astfel de atîtu-dini erau vinute de siguranța regimu-lui cu aceeași înverșunare ca și cu-vîntul clar, nepătimas despre Uniunea Sovietică. Dar într-o serie de simbo-luri care reprezentau clasa muncitoa-re și partidul, se strecurau imagini u-sor inteligibile. Apelui frecvent în culoarea roșie, culoarea care simbo-lizează revoluția proletară, titlul revis-tei lui Sahia „Buzze albastre” denu-rînd salopetele muncitorimii, poezii despre uzină, despre muncitori, a-cestea nu lasă nici o îndoială asupra faptului că un număr de scriitori, chiar dacă restrîns, dobîndise sau do-bîndea conștiința despre spiritul re-voluționar al clasei muncitoare. În fruntea mișcării de eliberare socială, Filip, eroul nuvelei „Uzina vie” are chiar reprezentarea viitoare societăți eliberate de exploatare, o societate a-parținînd muncitorilor, și fiind „orga-nizată după legi proletare”. În-tr-o serie de publicații ocupă un loc important problemele muncitori-mii, apar reportaje despre viața ei, se dau mereu exemple din Uniunea So-vietică, din literatura sovietică; scriitorii sînt îndemnați să militeze pentru în-făptuirea orînduirii fără exploatare.

Să notăm ca o altă trăsătură carac-teristică a realismului socialist apari-ția în literatură a unor eroi pozitivi, luptători pentru noua orînduire. Fi-rește, ne gîndim mai înția la eroii principalelor nuvele ale lui Sahia „U-zina vie” și „Revoltă în port”, dar nu numai la ei, ci în special la noul e-roiu liric, cum era denumită nu „de-mul prezența subiectivă a atitudinii poezului în sensul pe care-l dezvăluia poezia sa. Acești eroi pozitivi fac parte, în nuvelele lui Sahia, dintr-un detașament organizat care este parti-dul, deși autorul însuși nu notează în

Mihai GAFIȚA
(Continuare la pag. 2-a)

GLADKOV

Pioasa tristețe care înconjo-ră glacial momentele protoco-lare de doliu nu se potriveste sentimentelor profunde. Sint dis-pariții care provoacă păreri de rău, fugare și alete care invită la reculegere. Sint oameni care în clipa cînd ne părăsesc lăcăr-mează odată cu noi și alții care ne privesc lung, cercetător, che-mîndu-ne la un examen al pro-priei noastre conștiințe.

Moartea lui Gladkov ne-a înd-urerat adînc și ne-a adus a-minte totodată că de numele a-cestui scriitor este legată pentru atîția dintre cei care aparțin generației noastre, amintirea pri-ntorilor pași către ideile lumii so-cialiste.

Gladkov nu va mai scrie alte cărți, dar asta nu înseamnă că vom înceta să-l urmărim fraza înaripată și melodia gravă a povestirilor sale. Pe Gladkov îi vom citi mereu cu o însuflețire care vine dintr-un izvor mai

V. MINDRA
(Continuare în pag. 6)

Reportaj în

Lut și legende pe VALEA CORUNDULUI

Cu trăista pe care o luasem în bă după o lungă vreme, alasă de mîncușca valiză, singurul prieten credincios pe drumurile de țară, nu luasem cu mine nimic. Nici măcar o hartă a locului, nici măcar o monografie a satului.

Aveam doar câteva noțiuni vagi: un vechi crater, izvoare de borviz, păduri pe deal și, în castronul văii, satul de țărani și olari. Graiul? Că puteam să-mi ajute versurile traduse din Vörösmarty și József Attila, într-un sat în care se vorbea secuieste?

Insolita mea constanță avea să fie o feiță bălăie, la vîrstă cînd virful roz al limbii jese permanent presure din lipă, transformîndu-se în scîntilă de fier, alungîndu-l pe cel maghiar, intr-un dialect de tot personal! Roșea mea nu vorbea nici maghiară, nici secuiască; limba ingerilor sau... a păsărilor. Ciripind.

Corund, de meșteri pricepuți, obiectele de aragolit poartă și ele pecetea acelei loc mic de origine.

S-A SFIRȘIT O POVEȘTE

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am deschis ochii. În adevăr, cădea o stea. Chiar rămasă mîntuită. Am vrut să-mi iau rămas bun de la zîm. Dar ea dispăruse de mult.

În ultima zi am posopit pe muntele Firtos, lângă semnal geologic. Și pe aici au fost geologii. Și pe aici au cerșetărit oamenii înălțimii și aducerile, — așa cum fac în lumea întreagă. De câte ori am citit despre el în ziare, de câte ori am vorbit despre el cu profesorii Observatorului astronomic! — dar niciodată nu m-a așezat această acțiune comunistă în toată amplitudinea în sensul major și fratru ai preocupării. Și aici, lângă semnalul poterei chimice pe care mai mare înălțime din Corund, am stat de vorbă, ca de la suflet la suflet, cu pînăntul acesta, o parte mică din pînăntul patriei mele și din omene...

TRANSMILANIA

LUMINILE BĂIEȘILOR

Luștii, după cîțiva ani iată-mă din nou pe drumuri, spre acele locuri pe unde-ma deslășesc vechile cărări ale copilăriei. Plăcută drumuleț! Înfrîngatate aduceri amintiri! Dar cât de greu se așează în țara asta de pînănt...

Doi tururi semeți de piatră, pînă-n mînduță de importanță lor, stăpînesc peisajul. Sînt de fapt două uriale fîrtuși care sorb aerul încălzit cu mișcarele nefortate ale proceselor chimice și vegetale...

Veronica PORUMBACU

Cum nu mai văzusem vreodată. Era fîntina mea împietrită în lacrimi... În aceeași zi am aflat că o larvă mea nu se mai întoarce, că a rămas pentru totdeauna în alt sat, la altă femeie și la altă olărie.

era în 1950—1951, la peste o mie de construcții a aproape o sută de apartamente, camere muncitorești, club, baze sportive și o conducător care aduce apă rece de la poalele muntelui. Înăsa cu ceea ce am aflat de la alții pot să înlocuiesc un mic portret moral al acestui cadru de naștere crescut și educat de partid în lupta aprigă cu adevărul. Provenit din rândurile muncitorești, după ce și-a terminat facultatea, tinărul inginer a trăit fîrta începutului, care și el răspunde, aici, între mineri Băi de Arieș. Aici, în focul muncii, a intrat în frînturile frunții, apoi în rîndurile comunistilor. Băieși, vîră mîneri, au apreciat sigrii „băiatului” și-au înmănat carnetul roșu împreună cu cald și prietenos sfîrșit de mîna. În un destin, ca multe altele, scris cu litere de foc pe peretele aspru, arid, al sfîntii îndrăzneții. Cîte biografii nu s-au scris în acest fel în ultimii ani, aici, în aceste locuri Prietenilor mei, Macavei Simion a devenit mîner și artiștii fîntinei. De un an de zile s-a mutat în casa nouă unde și-a adus familia. Măstrul mîner Florea Petru și-a făcut concediul în Bulgaria, Macavei Simion în Ungaria. Bătrînul mîner Pandor Nicolae a devenit din simplu mîner, cercetător, un fel de geolog fără diplomă, care umblă numai cu misiunile. A lucrat patruzeci de ani în mină și-i cunoaște toate tainele, ungherele, încît cei mai învățați nu se pot lipsi de „ștațua lui” cînd e vorba de meargă pe urma unor noi zăcăminte. Unele biografii se scriu într-o singură zi. Așa, bunăoară, s-a întîmplat acum un an și ceva cînd se înființa galeria. Ecliclu lui Tomuș Adrian tocmăi ajunsese cu străpungerea muntelui într-un strat de nisipuri — care cu doi și mii de ani în urmă fusese baza unei galaxii române — și care prezenta pericolul supărașii tavanului. Chiar încușese hîrțuirea muntelui, primejdia răzbinare a adîncului, și dacă Tomuș cu ortaci lui nu erau la post, se larma munca de cîteva luni a sute de mînceri și se îngropau poate și viețile cîtorva băieși. Printr-o luptă extraordinară cu încheieturile desfătate ale muntelui de piatră, Tomuș cu băieșii lui au reușit, după cîteva zile de muncă încordată, lăra să-i lipească ploapele, să oprească lărmărea, să împloieze în tavan puternicii bolțari de piatră și astfel înmăntarea sa continue nestîngîșă. Asta i-a dus mai devere la zăcămint. Patria a primit în plus însemnate cantități de mineruri prețioase.

ARHEOLOGIE ȘI JOCURI DE CUVINTE

Ce a fost pe muntele Firtos (1000 de metri), care e legenda cetății și a călugărilor, ne-au spus-o învățătorii din sat. De la Balazs-majör alăsem doar că pe „virful virților” au locuit odată cîteva călugări care au aruncat o rață în lîntina așa astupată, și apoi de adevărat era fîntina incit rata a iesit vine prin gura unui izvor care ca gheața ce l-am înființat tocmăi la mijlocul drumului.

Cît despre învățătorii, ei mă-au împărțășit presupunerii istorice interesante și legende pitorești. Au fost cîtești mari pe Firtos și într-un sat apropiat, Inlocoeni. La Inlocoeni au ieșit la iveală, în cursul săpăturilor, vestigiile unei fortificații romane. Soclul monumentului cu numele împăratului Adrian a și fost dus la București. Despre Firtos, primul care a adunat date, a fost Nagyarmad Kovacs Istvan în 1939. Mai tîrziu, Teglas Gabor, un istoric al anticității, o asemănă cu cetățile dac. Las arheologilor sarcina stabilirii paternității și eu mă mulțumesc cu poezia povestirilor și a locurilor.

Care va fi fost numele cetății dac sau romane, nu se știe. Fapt istoric e că locul a intrat mai tîrziu în posesia unei familii nobile secuieste, Firtos, și Firtos l-a rămas numele. Există chiar o legendă clădită numai pe jocuri de cuvinte care nu se pot traduce în romînești.

ARHEOLOGIE ȘI JOCURI DE CUVINTE

La început mă gândeam să scriu despre creștele dinole de mîgîșiri. După chîndie, cînd sirenele vestesc ieșirea din șit, soarele se așază doar la o palmă de piscurile golăse ale muntelui, tîrînd în urma lui, pe cer, covorase roșii de foc, vestitoare de vînt de viscol. Mineri vîi acum la lucru în cojocăe mo de oaic, ori cu pufoaic. Prin zăburile ocrotite de castani, nu mai zăbură copiii. Cu gențile și trăistele subsoare, ei își deapănă pașii mărungi către școală, iar cei mai mari către liceu, al cărui însoțitor s-a înființat de odăz cu intrarea minelor. În mîntie minierilor. Căcînd bogățiile adîncurilor, băieșii au cucerit și dreptul la asemenea instituții.

ARHEOLOGIE ȘI JOCURI DE CUVINTE

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

LATITUDINE NORDICĂ

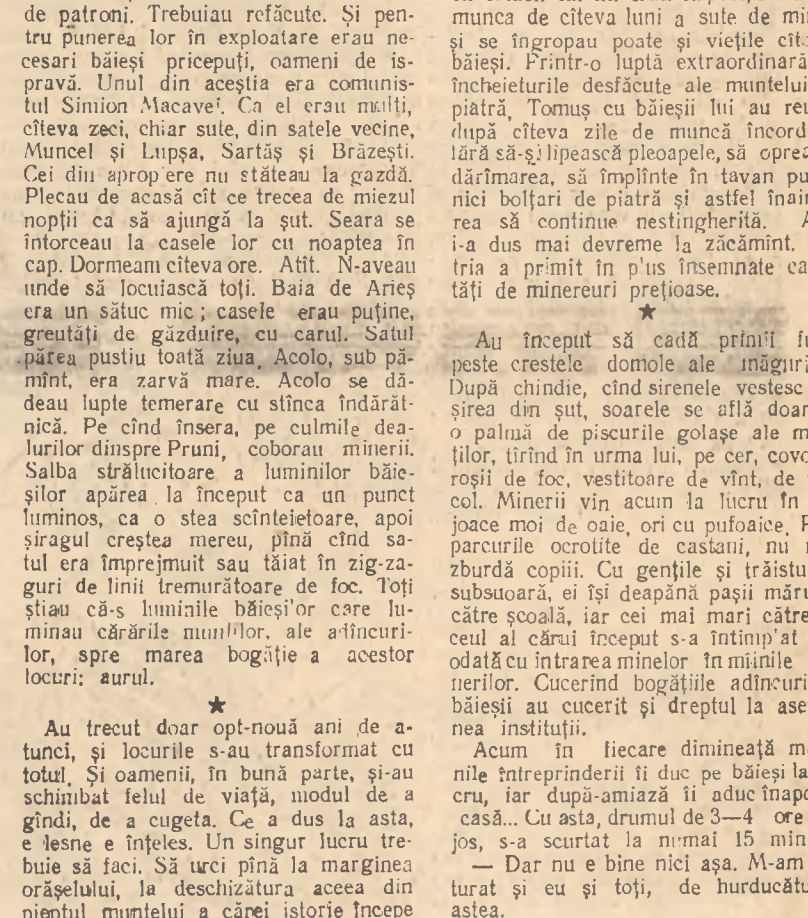
Cu ocazia unui drum pe muntele Firtos, am făcut cunoștință cu un bătrîn care mi-a povestit multe lucruri interesante despre viața în acest sat de țară. El mi-a spus că în urmă cu cîteva decenii, satul era foarte sărac și oamenii trăiau în condiții grele. Dar acum, după ce s-au deschis minele, totul s-a schimbat. Oamenii au devenit bogați și au început să construiește case frumoase. El mi-a spus și multe altele despre istoria satului și despre oamenii care au trăit acolo.

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Desen de GH. ADOG

„În mîna”

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

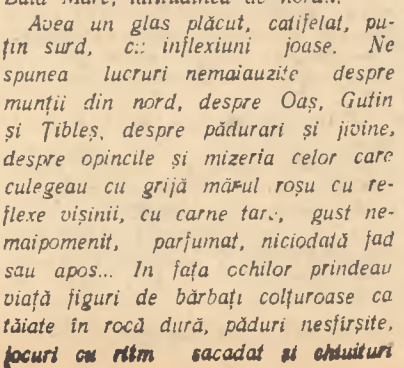
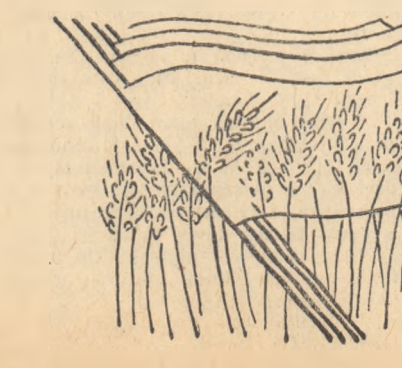
Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

Am intrat scriind. Soarele se apleacă spre apus și vreau să mă așez pe un scaun pe lângă izvorul de apă caldă. Am intrat scriind, dar nu pot să scriu. Într-un sat de țară, în apropierea unui sat de țară, în apropierea unui sat de țară...

SÎNT AMARU

Vor învăța. Și pe urmă? Ce se va mai întâmpla cu ei pe urmă?

Licu Oroș se gândi la războiul care bîntuie în Apus și care, curînd de tot, avea să se întindă și să cuprindă toată lumea și care avea să aducă mari schimbări. Va veni ziua eliberării comunistilor din închisori. Va veni ziua în care ei vor începe lupta pentru cucerirea puterii. Va veni și ziua în care comunistii vor cuceri puterea. Și mai pe urmă?

Mai pe urmă vor veni zile și nopți, nenumerate zile și nenumerate nopți, nenumerate luni și nenumerate ani în care comunistii vor lucra cu toată puterea pentru înlăturarea unei lumi noi. Era oare speranța aceasta una din acele speranțe care nu trebuiau nîlcite pentru ca nu cumva ea, neîndeplinită, să nu lase loc dezamăgirii și descompunerii? Lui Licu Oroș îi se păru că tocmai aceasta era speranța care trebuia nutrită, că tocmai aceasta era speranța de care unii comunisti nu-i este îngăduit să se despartă, pentru a rămîne mereu ierîn, dirz, neînfricat. Un luptător care nu crede pînă în mîduva oaselor lui în cauza pentru care luptă nu va câștiga niciodată bătaia. Un comunist care nu crede în viitor și în biruința deplină a comunismului se mai poate oare numi comunist? El, Licu Oroș, nu era om învațat. Nu trecuse prin școli înalte. Citise puțin. Muncise la Condor. Muncise la Satu Mare. Își cheltuisese ani buni prin cazărni. Mai intervenise în viața lui și căsătoria nepotrivită și nerelicată cu Neaga. Poate că gîndurile care-l frînăntau și-l chinau uneori, iar altele îl bucurau și-l aduceau fîcîre, erau ale lui unii tînăr năi. El însă credea cu sinceritate în ele. De la Gavrila Toduță, de la Miru Ulbaru și chiar de la Marica Balint nu prinsese la urma urmelor, cine știe ce mari țaine. El, Licu Oroș, învășase însă de la ei un lucru esențial: că atîta vreme cît în capul statului se va afla un rege — indiferent de vîrstă sau de numele lui, de bunătatea sau de răutatea lui — și țara va fi condusă de oamenii bogăți, muncitorii și țărăniile cîi mîșii și săracii vor trăi o viață de hîșpiși, de chinuri, de umilințe și de suferințe. Drumul României în lume nu putea să fie altul decît drumul pe care apucase, după Marea Revoluție din Octombrie, Uniunea Sovietică. Pe el îl atrăsese în partid tocmai dorința de a lupta și el, după cite puteri avea, împotriva acestor stări de lucruri, pînă la răsturnarea lor, pînă la schimbarea lor. Apoi... Apoi va lupta pentru țara cea nouă, socialistă.

Îl despresurară pe Eragalina Farcaș și se așezară la jocurile lor. Ginjuț smead — care era cel mai bălîn dintr-un Ginjuț închis — zise: — Și așa, domnișore, nu vrei să ne spui nici o poveste.

— Nu vrea, spuse Galina Pora. Deși știe, nu vrea. I-a secat glasul de parcă ar fi dat gură după lupi.

— N-a dat gură după lupi, zise al doilea Ginjuț. S-a înghetăt cu lupii.

— Dacă numai s-ar fi înghetat cu lupii, încă n-ar fi nimic, zise al treilea Ginjuț. Domnișorul Farcaș a făcut ceva mai mult. A aruncat oameni de-ai noștri în gura lupilor, el, care s-a temut de un cîne.

— Inspector Grunz nu e lup, îngîna Dragalina Farcaș. E om. E om ca și mine.

— Hai, Farcaș, dă-i drumul. — Nu te codi, Farcaș. — Dacă le-ai spus ce le-ai spus poliștilor, spune-ne și nouă ceva, Farcaș. Vorbeste, domnișore, că nu-ți cade limba.

Licu Oroș își hîrțuiea în podul palmei, își apropie mina de ochi și citi: „Răfira se află la București în gîrja noastră. Curînd începe procesul vîrșilor. Curaj”. Duse la gură bucașica de piine. Odată cu bucașica de piine duse la gură și hîrțuiea citi ughia. Mesteacă îndelung și înghieți. Era dulce piinea neagră. Dulce de tot. Niciodată el, Licu Oroș, nu mîncase piine mai dulce. Amară mîncase totdauna. Și sus, în munții de la Condor și în oraș, la Satu Mare, pe cînd lucra la gară și era căsătorit cu Neaga.

Amintindu-și fără să vrea de Neaga, se intristă. Se gîndi la anii lui tîneri pe care și-i irosise lîngă femeia care-l înșelase și care dăduse pe mina lui Grunz atîția tovarășii cinstiți. Peste chipul spălat al Neagii veni de undeva de departe, poate din ceruri, poate de dincolo de ceruri, obrazul frumos al tovcăi Silei. Apoi veni o aripă mare și neagră, care nu putea fi decît aripa morții, și acoperi și acest obraz. Licu Oroș închise ochii. Zîmbi. I se arătă, ca o năluca fumurie, Răfira.

Asadar, Răfira părăsise casa din Condor. Părăsise munții lălnici acoperiți de codri străvechi. Părăsise chiar acel oraș urit, de margine de țară, care era Satu Mare. Venise la București. Se aflau amîndoi în același oraș. El, Licu, într-un subsol întînd de poartă se afla. Dar Răfira? Nu. Nu trebuia să-i poarte el de grijă mîmuchiș. Pe mîmuca o dibușură citiva din munții și necunoscuții lui tovarășii și o pususeră undeva la adăpost. Deși pînă atunci Răfira nu țese din munți, harnică, dirz și descurcătoare cum era, nu se pierduse în lume. Ajunsese la București și se afla între tovarășii. Poate că aștepta și ea, cum aștepta și el, cum aștepta și ceilalți comunisti, procesul.

De ce se bucurau ei că li se apropie procesul? Sperau oare că vor fi achitați? Nu. Nu întreau asemenea speranțe. Nimeni nu e mai nepotrivit cînd ești închis, decît să nutrești speranțe zadarnice. Speranțele neîntemeiate se spulberă și lasă în locul lor un fel de cenușă amară, care otrăvește sufletul și descompune voința.

În așteptare nu sperau și nici nu trebuiau să sper. Însă odată trecut prin fața tribunalelor militare și osîndiți, scăpau în bună măsură de sînciile, interogatoriile și schingiuirile la care li supuneau diferiți inspectori și directori. Nu-si făceau nici o iluzie de la închisoare viata le va fi ușoară. Dimpotrivă, la închisoare viata lor va fi grozav de grea. Dar acolo se vor afla mai mulți laolaltă, vor cunoaște pe tovarășii mai vechi de la care vor avea multe de învățat. O mare parte din partid și cea mai mare parte dintre frunții partidului se gîseau în pușcări, încă din zgu-ditorul an al grevei de la Grivița.

ră, învălmașa și spulbera zăpada albă și pură pe care negri, groși și vineți nori o cerneau din belsug deasupra lumii. Mai auziră și bocancii sentinelor care se plimbau pe sală și păzeau ușile grele, de fier, închise și incaldate cu ivare groase.

Intr-un tirziu, unul din cei doi oameni din Ottenia, zise: — De două zile și de două nopți, tovarășii, noi ne cunoaștem la față. În ce mă privește, aș vrea să mă cunoașteți și după nume.

— Dacă nu te lasă limba să nu ne spun cum te cheamă, spune-ne, — zise Ginjuț smead. Spune-ne. Copoii care te-au arestat și le-au trimis aici îți știu și numele și, fără îndoaia, zic și tu și unele fapte. Aștept nu te-ai arestat. Așa că, domnișorul Farcaș, chiar dacă ar vrea să vîdă o prosopătură copoilor de aici, n-ar avea ce se le vîdă.

— La noi, la Călărăși, mi se spune Fărîmă.

— Frumos nume, zise Ginjuț blond. — Numele nu e urit, zise Ginjuț roșcovan: Fărîmă... Parec numele dumitale ar vrea să spună ceva.

Oamenii zîmbiră. Fărîmă spuse: — Vorbirăți despre lupi. Ei, fraților, pe lume sînt lupi și lupi: lupi de pădure și lupi de sat; lupi de pădure și lupi de oraș. Să vedeli ce mi s-a întîmplat mîe și cum mi s-a întîmplat. Acum clevea zile am mîrosiș, — băgați de seamă că am nasul cam lung și cu mîros bun —, fără îndoaia, zic, acum clevea zile, că mă caută să mă arunce la zdip. Viscoalea pe la noi pe lîngă Dunăre, cum viscoalești și acum aici. Poți să te cîci lîniști, cînd știi că te caută? Poți să adormi cînd știi și pentru ce te caută? M-am îmbrăcat mai grosier. Mi-am luat naapte bună de la nevasță și de la copilași, — trei ani, să-mi trăiască — și ai dumneavoastră, dacă aveți și cîți aveți — și am pîecat, strecurîndu-mă pe lîngă gard și printr-o nămeș, să mă duc undeva la vreun prieten, la vreun cunoscut, la vreun tovarăș și să mă dau afund mîcar pentru clevea zile. Dar la Călărăși n-ai unde să te dai afund. Oamenii se cunoscu unii pe alții ca pe niște cai breji. Iar poliștia, ce să vă mai spun, ne cunoaște pe urcîi. Cu cîmăgetul la subțioară, am ieșit frumuse pe întuneric din oraș și am luat-o înainte prin viscol către comuna Măgura. Am eu ac-o niște prăpădie de neamuri — toți săracii, lipșiți pămîntul, ca și mine — la care aș fi putut să mă opoșesc pentru o săptămîna ori pentru două, pînă se mai drege vremea, ca să pot pleca în altă parte. Am mers eu ce am mers, cam un ceas, poate să fi mers chiar două ceasuri, că orașul rămînd în urmă și nu mai vedeam încă-rînd nici o lumină prin întuneric, și mă luptam cu viscolul și cu zăpada... Obrazul mi se înghețat și spînzura îmi nădusea. Cînd, deodată, măi fraților, aud urlete de lupi. Mă opresc și mă uit împrejur. Nimeni nu vîd. Mai fac cu-citiva pași înainte și iar aud urlete. Și iar mă opresc. Și, înainte de a mă opri, cit pe-acel să dau cu nasul într-un stilp de telegraf. Puteți să mă credeți, fraților? Trebuie să mă credeți. Am lăsat cîmăgetul lîngă stilp, și cit ai clipi din ochi, Fărîmă s-a schimbat în veveriță. Și am înce-

put să mă cafăr pe stilp. M-am căfărat și am trecut dincolo de jumătatea stilpului. Dar zăpada era înaltă. Și m-am căfărat pînă am ajuns cu mîinile aproape de ucelele de care sînt legate firele telegrafului. Și mi-am strîns bine picioarele în jurul stilpului. Și mîinile mi le-am strîns bine. Și cu mîma înghețată, m-am urcît în jos. Și am văzut, lîcărînd în jurul meu, prin zăpada, opt lumînări a-rî-nse. Și se tot mișcrau, două cite două, lumînările în jurul stilpului. Și eu aștezam urlete. Și vîntul suiera peste cîmp. Și răvășea și spulbera zăpada. Și firele telegrafului suierau și ele. Deasupra, întuneric. De jur împrejur, întuneric. Numai zăpada era albă. Și pe zăpada, lupii, ca niște pete mari și negre, nelîmîșite. Și ce să vă spun... Am stat acolo, încruntînd, cu lupii urînd în jurul meu, pînă s-a făcut lumină. Și am stat și după ce s-a făcut lumină. Și viscoalea... viscoalea. Și nici o țipenie de om, cit era cîmpul de larg. Și mă gîndeam că o să îngheț de tot și o să alunec în jos pe stilp și o să mă mîncească lupii. Și îmi părea rău după viață... Eee! Și spre prînz auzi niște zurgălăi. Și mă uitai. Și văzui cum vine spre mine o sanie dispres Călărăși. Și numără caii de la sanie. Și alții că sînt patru. Numără și oamenii din sanie și, după căciulii, văzui că sînt trei. Și mă bucurai, măi fraților, și simții că nu numai inima și sufletul mi se încălzese, dar că și mi se încălzeș și mîinile și picioarele. Simții, măi fraților, că și obrazul mi se încălzește, ba chiar că-mi arde ca flacăra. Și se apropiară gure caii, că erau nămești mari și sania cu trei oameni încărcată. Și cînd se apropiară de mine, omul cu căciula mai mare, care mîna caii, îi opri și le spusese celorlalți: — Uite un om în virful stilpului și pe lîngă stilp patru lupi.

Și doi oameni săriră din sanie și începură să tragă cu puștile în lupi. Și lupii o luară peste cîmp și se pierdura în zare. În viscol și în zăpada se pierdură. Și oamenii se urcari în sanie. Și veni sania și se opri lîngă stilp. Și din sanie se dădură jos doi poliștiști. Și unul dintre ei îmi strîgî: — Dă-te jos, Fărîmă, că după tine am venit. Dă-te jos. Că dacă nu te dai jos te împușcăm.

Și mă dădii jos. Eram înghețat os. N-a fost nevoie să mă țevle fețele. M-am pus între ei. Au întors sania și m-au dus la Călărăși. Eh!... — Pentru că, după cum vîd, noaptea asta s-a schimbat într-adevăr într-o noapte a poveștilor, spus năncătorul Niga din Constanta, îngădui-ți-mi să vă spun și eu o poveste. Dar nu o poveste citită în vreo carte ori auzită de la atleiveva, ci una adevărată ca și a tovarășului Fărîmă. I s-a întîmplat unuia dintre prietenii mei, pe care-l cheama Nicolae Șvitzi.

— Vrem s-o auzim, zise Ginjuț smead.

— Pînă acum vreo șase luni, lucram în petrol, la Moreni. Prietenul meu, Nicolae Șvitzi, fusese sondor. Un accident îl lăsase infirm. Om cîstîrit era și lucrător harnic era. Avea o soție pe care și-o lubea. Și copii avea. Și după ce a rămas infirm s-a rugat la direcția societății Industria Romîna de Petrol, pe care pînă acum o sufluse ca sondor, să-l dea ceva de lucru, ca să-și întrefînă familia. Și l-au primit gardian. Și l-au plătit cu te miri ce pe zi. Cinci zuri avea acasă. Și mai avea și datorii pe la prăvălii. Și a răbdat omul... Și a răbdat... Și vîzînd în fața lui numai negru, a luat o hotărîre cumplită: să-și onoare familia... întreaga familie, ca să n-o lase să moară de foame, iar pe urmă să-și dea și lui moarte.

Cu toporul pe care-l avea pe lîngă casă și-a omorît copiii. I-a dal apoi clevea lovitură în cap și neveste. Nevestea a leșinat. Prietenul meu, Nicolae Șvitzi, a crezut că a omorît-o. A plecat și s-a spînzurat de craca unui pom în pădurea dintre Moreni și Bucșani. În buzunaru hainei prietenului meu Nicolae Șvitzi s-a găsit un carnet cu însemnări. În aceste însemnări, între multe altele, prietenul meu Nicolae Șvitzi spunea: „Cînd m-am hotărît să-mi omor copiii și soția, era 3 aprilie. M-am sculat, m-am îmbrăcăt și am furat o lipăraș. M-am gîndit că decît să mor de foame copiii și nevastă, mai bine să-l omor eu. Pentru că toți copiii se joacă, nu-mai ai mei stau și se uită. Pentru că nu sînt primii, din cauza sărăciei lor, nici la joacă, nici la școală. Acum eu i-am omorît, iar ei au scăpat de mizerie. Să nu li se facă autopsia, fiindcă sînt nemîncați de duminecă, de la opt seara. Și eu n-am mîncat astăzi, fiindcă n-am de unde. Nu tăiași degeaba stomacul, fiindcă este gol”.

Către sfîrșitul însemnărilor lui, prietenul meu Nicolae Șvitzi mai spunea: „măi copii și nevastă... așteptați-mă și pe mine. Acum este aproape ora trei. Mi-am mai pus odată șoara de gîl, la perimetrul 6, dar ca s-a rupt”.

Și încheia: „Nu tăiași degeaba stomacul, fiindcă este gol”.

Tîrme uriașe de nori se zvîrcoleau, se amestecau și se frînăntau între cer și pămînt. Deasupra norilor, groși și vineți, strălucea luna rotundă și lîniștită ca todeauna. Stelele scîlpeau și scîlpeau ca todeauna. Însă oamenii nu vedeau nici luna, nu vedeau nici stelele. Multe erau și multe se întîmplau pe care nu le vedeau oamenii. El azeau numai vîntul care via năprasnic, învălmașînd și spulberînd zăpada care se cernea de sus albă și pură. Și vedeau numai ceea ce se întîmpla în jurul lor. Uneori nici alt.

„Nu tăiași degeaba stomacul, fiindcă este gol”.

Zaharia STANCU

Ilustrații de FLORICA CORDESCU

comunistii la putere și au să facă din tine ministru? A? Asta credeai? — Poate credeam și asta. În nici un caz însă nu credeam că am să fiu închis și bătut. Inspectorul Grunz a asumiți un cîne asupra mea.

— A asumiți un cîne asupra ta? Mare lucru! Te-ai speriat de un cîne. Te-ai speriat și ai trădat.

— N-am trădat. Am spus ceea ce știam.

— Ai Ginji se amestecă în vorbă: — Lasă-l în pace. Nu bați de seama că vorbind domnișorul strică aerul?

— Ai dreplate, hotărî al treilea Ginjuț.

— Scoase pungociul cu tutun și adăugă: — Mai bine să răsucim cite o țigară.

— Mai bine să răsucim cite o țigară.

Pungociul cu tutun și foia trecură din mînă în mînă. Aprinsă țigările și le fumară. Pe urmă iarăși se asternu între ei, grea ca de plumb, tăcere. Trebu numai timp. Vîntul lui puternic și răscălit zăpada. Pe sală trecură în d'ua-trei rînduri soldați. Bocancii sunară și iarăși vîntul vui neobșnuit de puternic și răscălit afară zăpada. Galina Pora spuse: — Astăzi a fost Crăciunul.

— A fost, spuse Gavrila Toduță.

Un Ginjuț rîse: — Și de astăzi într-un om o să fie tot Crăciunul.

— Iar noi, adăugă alt Ginjuț, ne vom afla tot în pușcărie.

— Al treilea Ginjuț rîse și mai tare și adăugă: — Să nu cumva să credeți careva că nouă ne pare rău că sîntem acum închis și că la anul o să fim tot închis. Nu ne pare rău. Cînd am fost primii în partid ne-am gîndit că s-ar putea să fim primii și închis. Ne-am gîndit chiar că s-ar putea să fim impușcați.

Primul Ginjuț zise: — Ne mirăm numai de un lucru: că nu ne-au dîbit și nu ne-au pus la păstru mai de mult.

Al doilea Ginjuț spuse: — Am pricinuit destule necazuri slăpinirii.

Al treilea Ginjuț adăugă: — Și l-am mai răi pricinuit încă multe, dacă nu ne-ar fi dat în gît domnul Bosonacă.

Primul Ginjuț întregi: — Și dacă la arestarea noastră n-ar fi dat o mînă de ajutor domnul prefect Zenobie Busulengă.

Al doilea Ginjuț rîse din nou: — Ne-au prins ne-au arestat și ne-au închis aici. Poate că prin alte subsucori îi mai închis și pe alții. Dar noi sîntem mulți. Cu cit stăpînirea va asupri și va persecuta partidul nostru, cu atît vom fi și mai mulți. Va veni timpul cînd toată țara va fi cu noi.

Lui Licu Oroș îi crescu inima de bucurie.

— Poate că acest timp va veni mai curînd decît ne închipuim noi.

Vîntul lui puternic și răscălit afară zăpada. Norii grosi și vineți continuă să se frînănte, să se amestecă și să cearnă zăpada peste lume. Deasupra norilor luna străluci lîniștită cu

totdauna și stelele scîlpiră și scîlpiră ca în fiecare noapte.

Ușa de fier scîrșni și se deschise. Intră un comisar însoțit de două femei. Le împărțiră câte o închisă cite o bucată de piine și cite o gameă cu zeamă de lîntă plină de gîrgăriți. Comisarul le spuse: — Mîncati, mă, mîncati și voi, comunistilor, zeamă caldă. Mîncati, mă. Și bucurați-vă, mă, că azi a fost Crăciunul, mă.

Oamenii mîncară tăcuți. Peste o jumătate de oră comisarul se arătă din nou. Cele două femei de la bucatărele adunară gamelele. Una din ele se folosi de o clipă de neatenție a comisarului și strecură în mîinile celui mai vîrstnic dintre Ginjuți un pachet de tutun și un coltic de piine neagră.

Dîună ce comisarul și femeile care adunaseră gamelele și îngurite plecară, ceilalți doi Ginjuți, Marica Balint și Galina Pora îi întonjurară pe Dragalina Farcaș. Funcționarul de la poartă se sperie și începu să scinească și să se vâlește: — Ce aveți cu mine? Nu v-am făcut nimic. Ce vreți de la mine?

Un Ginjuț zise: — Nu te speria, domnișore, că nu-ți facem nimic.

— Atunci pentru ce ați venit la mine?

Alt Ginjuț spuse: — Am venit să ne povestești o poveste din Maramureș. Vrem să auzim și noi ce fel de povești umblă din gură în gură prin Maramureș.

Femeile se îngheșură în el, îl împinșeră lîngă perete și se așezară între Farcaș și ceilalți în așa fel ca acesta să nu mai vadă ce se petrece în restul încăperii. Galina Pora adăugă: — În noaptea Crăciunului se spun povești. Spune-ne o poveste, domnișorele. O poveste din Maramureșul nostru.

Dragalina Farcaș scînci ca un cîne bătut.

— Eu nu sînt din Maramureș. Nu știu nici o poveste din Maramureș.

— Ba știți, stăruie Galina Pora. Știi cel puțin una. Povestește-ne, domnișorele, cu cine ai venit în Fundătura Horvath? Pe mîna cui ai avut de gînd să-ți dai pe Gherghel al meu și pe tovarășii ce? Povestește-ne, domnișorele. În noaptea asta se spun povești. Povestește-ne.

În timp ce Dragalina Farcaș scînci ea se zbătea de moarte, iar cele două femei și cei doi Ginjuți rideau, al treilea Ginjuț scînci cu atenție în pachetul cu tutun. Nu găsi nimic. Atunci se apucă și fărîmă în bucatele codrul de piine, ca și cum ar fi vrut să-l împartă între toți cei care se aflau acolo. Intr-una din bucașii gîși o hîrțuie cit ughie pe care erau însemnate litere minuscule. Înfinse bucașica de piine o dată cu hîrțuie lui Licu Oroș. Ca la un semn toți ceilalți se duseră și-l înconjurară pe Dragalina Farcaș.

— Hai, Farcaș, hai. Nu te codi. Povestește-ne. Spune-ne cu limba ta spurcătă o poveste.

— Spune-ne, Farcaș, povestea din Fundătura Horvath.

Cuvîntul Partidului

Cu farmecul intrat în singe al cîntecului popular, simţeam cum inima se frînge, tot năpădită de-al său har.

Pesemne bunii şi străbunii şi glasul mamei mele dragi, prin cînt, mi-au dat lîngoaarea ţunii, deprînderea vîsării vaşi ...

...N-a fost uşor sîndrept azul către chemarea de pe culmi, tot se-uzea şişînd havuzul de doine cu şoptiri de ulmi, —

Cînd auzii cîntarea zmlă doftanelor cu mari zăbrele, simţii că-i izvorîrî-n luptă, nu are modulii, ci-otele.

Dar unduie în al ei scapăr, un sunet nemaiîntîlnit, cu licăr mare de luceafăr şi strălucire de zenit.

Robusta muzicalitate, cuceritoru-accent torid de-oştini în zvon de bătuie, avea în glasul tău, partid, o-nălţătoare melodie.

Un suflu-adinc dogoritor, cum este soarele pe creste. Unînd cîntarea grea de luptă cu jarul doinei din poveste,

Cîntul de azi, din cîntul vechi rezu... dar suflul lui jeluitor, pieri în imnul ferm de luptă şi-n focul cel clocitor.

Şi-acum aud, ascult, avid, din ce în ce mai clar, mai pur, cuvîntul tău, măreţ partid cu timbrul de oţel şi-azur.

Camil BALTAZAR

Chezaşul

Pe orice casă-n tîrg sau sat, în virf de munte sau cîmpie, un singur steag, doar de-o culoare, e-a bucuriei chezaşie.

De-asupra mărilor shastră şi-asupra codrilor bătrîni, de filjîie un singur steag, pe veci v-om fi de-acum stăpîni.

Un singur steag, doar de culoarea răsăritului aprins de soare, păzeşte lumea şi chezaş, al vrenurilor viitoare.

Un singur steag, de-aceia culoare a singelui ce fierbe-n vine, în primăvara vieţii noi, el e chezaşul de mai bine.

Un singur steag, de-aceia culoare, ce-i simbolul marii iubiri, ca macul viu, îmbujorat, el e chezaşu-ntemeiat, al viitoarelor ferici.

Sub el cu toţi la un gînd, acum cînd sună trîmbiţuşul, vă stringeţi mulţi, şi iarăşi mulţi... sub el e pace şi avînt, căci pentru viaţă e chezaşul...

Al. Gheorghiu-POGONEŞTI

Angajament

socialist, pentru idealurile poporului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

Desigur, dacă noi ne mindrim, pe drept cuvînt, cu succesele literatului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

Desigur, dacă noi ne mindrim, pe drept cuvînt, cu succesele literatului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

Desigur, dacă noi ne mindrim, pe drept cuvînt, cu succesele literatului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

Desigur, dacă noi ne mindrim, pe drept cuvînt, cu succesele literatului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

Desigur, dacă noi ne mindrim, pe drept cuvînt, cu succesele literatului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

Desigur, dacă noi ne mindrim, pe drept cuvînt, cu succesele literatului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

Desigur, dacă noi ne mindrim, pe drept cuvînt, cu succesele literatului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

Desigur, dacă noi ne mindrim, pe drept cuvînt, cu succesele literatului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

Desigur, dacă noi ne mindrim, pe drept cuvînt, cu succesele literatului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

Desigur, dacă noi ne mindrim, pe drept cuvînt, cu succesele literatului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

Desigur, dacă noi ne mindrim, pe drept cuvînt, cu succesele literatului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

Desigur, dacă noi ne mindrim, pe drept cuvînt, cu succesele literatului, n-ar putea — cred — contesta importanţa acestui factor de prim rang: activitatea comună, tovarăşească, în lumina îndrumării de partid, — experienţa fiecăruia transmisă tuturor.

NOTE

● O LACUNA... În „Viaţa Românească” nr. 9/1958, la rubrica „Miscellanea”, Petre Pascu, într-o notă intitulată „Ada Negri şi tălmăcirile lui Vlaheţu” descoperă o „lacună” în activitatea celor care s-au ocupat cu reconstruirea lui Vlaheţu. Aproape toţi, semnalează autorul notei, au uitat să valorifice activitatea de traducător a lui Vlaheţu sau, ca să cităm „nu fac nici o amintire în această materie” (ca excepţie e citat T. Virgolic).

● Aprecierile lui P. P. suferă însă de un mic neajuns: ignoranţa. Căci încă în 1948, cu ocazia împlinirii a 29 de ani de la moartea lui Vlaheţu, acad. Perpessiciu acorda o excepţională însemnătate traducerilor din Ada Negri, pe care le considera ca unul din cele trei „momente” în orientarea activităţii lui Vlaheţu pe acelaşi plan cu „Unde ni sint visătorii” şi „1907”.

● I. COLIBAŞI
● REPORTERUL e omul faptelor exacte; el caută să cunoască oameni ai zilelor noastre şi relatează despre faptele acestora, garanţindu-le autenticitatea prin semnătura sa. În munca reporterului fantezia e permisă şi chiar necesară, mai ales în perioada de investigaţie, pe urmă trebuie pusă în frâu. Silviu Georgescu, autorul reportajului „Pe Mureş şi pe Timave” publicat în nr. din 13 decembrie al „Flăcărilor” procedează cam pe dos; dovedeşte lipsa de fantezie cînd e vorba să caute oameni şi fapte şi demonstrează o fantezie rar întîlnită atunci cînd le aşterne pe hîrtie. Două mostre: pe lîngă comuna Fintinele curge de secole Timave Mică; Silviu Georgescu aşează satul pe Mureş, un sat de circa 40 de kilometri. Comuna Dădăd se află în raionul Reghin, cam prin nord-vestul Regiunii Autonome Mehghare; Silviu Georgescu îl pune pe colectivităţii din Dădăd să discute despre amenajarea văii Nirajului, care trece prin raionul Tg. Mureş la o distanţă

de vreo 80-90 de kilometri. Ce părere pot să-şi facă cititorii despre seriozitatea unui reporter care schimbă datele geografice?
R. LUCA

● EUGEN JEBELEANU publică, în „Luceafărul” din 15.XII o emoţionantă poezie: „Pe o carte...”. Scriitorul ne invită să găsim în ultimul său volum: „...Veacuri mi drag, cumplit, / cu omeni în picloare / zvinzind spre viaţă-n sfîntul tremur...”

● MIHAIL NOVICOV, în articolul „Cuvîntul partidului, călăuză pentru creaţia artistică”, face observaţii utile. E cel puţin curios însă că o temă atât de importantă e discutată în paralel cu „Armatia” despre care însuşi autorul scrie că e „o broşură modestă”, anonimă, care conţine „prezumţii naive” de care „nu putem să nu zîmbim...”. Lucrurile serioase trebuiesc făcute cu seriozitate. Deci, mai mult seriozitate.

● PROZA E INTERESANTĂ. În „Popas”, Remus Luca — pornind de la „Ilic Strul, dezertor” — scrie o schiţă bună. Doi ostaşi care, primind ordinul să împuşte două comuniste pe care le escortau, nu execută ordinul. Momentul în care cei doi ostaşi caută să-şi afle reciproc părerile e dramatic şi scris cu fineţe psihologică.

● „Aurul” e o povestire satirică reuşită (Virgiliu Mondă). „Semnul din larg” (Traian Coşovei), reporta) din viaţa meroarelor. Schiţa lui Pop Simion, „Glumă serioasă”, se citeşte cu interes.

● REMARCAM frumoasa evocare a figurii lui Nicolae Labiş în poezia „Elegie de primăvară” de Victor Tulbure.

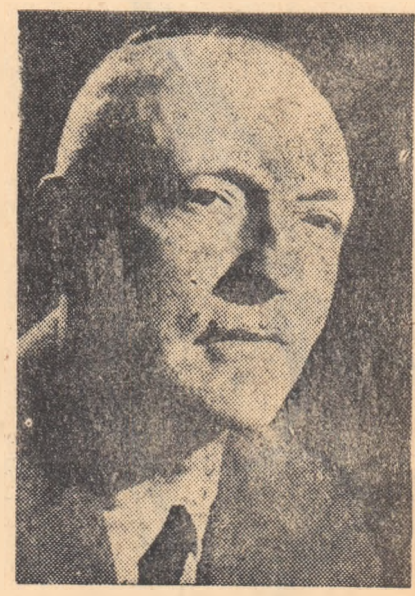
● „LUCEAFĂRUL” prezintă un boag material de istorie literară (semnalăm menţiunile critice ale lui Perpessiciu şi articolul lui I. D. Bălan despre revista „Cultura proletară”). Cronica literară a lui Aurel Martin despre ultimul volum de poezii al lui N. Tăutu e judicioasă şi bine scrisă.

● I. ROTARIU scormoneşte cu delicate fraze cu care nu e de acord în „Filimon” lui H. Zalis. Acuză de plagiat e însă naivă fiindcă şti că cad. G. Călinescu şi mult mai puţin Ilustrul Zalis au parafrazat — în paragrafele citate — textul lui N. Filimon. Fieşte că parafrazarea lui G. Călinescu e superioară.

● ESTE INTERESANTĂ cronica literară a lui Ion Oarcăşu, apărută în ultimele două numere ale revistei „Tribuna”. Criticul analizează cu fineţe lirica Marii Banuş.
N. T.

TUDOR ŞOIMARU la 60 de ani

Cînd prima sa piesă a văzut lumina rampei, Tudor Şoimaru număra aproape trei decenii de activitate pe tărîmul ziaristicii şi al cronicii teatrale. Adevăratul său debut data încă din perioada studiilor liceale cînd refugiat la Iaşi, în timpul primului război mondial, începe să scrie în paginile unui cotidian în care publica şi N. Tonitza. Ziarist prin vocaţie, stăpînit de patima permanentă a scrisului, Tudor Şoimaru, exigent cu sine însuşi, a abordat sporadic construcţiile literare de mai mare amploare. Deşi reviste de prestigiu, cum ar fi „Viaţa românească”, l-au publicat unele, a rămas totuşi timp de aproape treizeci de ani un credincios al cronicii dramatice şi al esului teatral.

relevă calităţile sale de scriitor satiric virulent.
Tudor Şoimaru e un intelectual cu multiple preocupări şi deşi, spre regretul nostru, îl întîlnim mai rar în paginile publicaţiilor, nu înseamnă că vîrsta şi-a pus amprenta asupra violenţei spiritului său. Dimpotrivă. În ultimii ani, a dramatizat „Ciocoi

vechi şi noi”, a scris o piesă inspirată din evenimentele Comunei din Paris, a terminat în urmă cu cîteva luni o monografie romanzată despre viaţa lui Grigore Manolescu — predată Editurii tineretului — în care a evidenţiat mesajul viu şi mereu actual al activităţii şi creaţiei marelui artist; a revizuit şi adaptat — în colaborare cu V. Timuş — libretul operetei „Văduva veselă” accentuînd şi dezvoltînd elementele de satiră socială şi antimonarhică, din acest text prăfuit o valoare literară şi o finuţă artistică laudabilă, iar recent a terminat o piesă închinată Unirii Principatelor.
Dorind ca făgăduinţa exprimată anul trecut de a scrie o piesă inspirată din actualitate să se realizeze cît mai curînd, noi credem că Tudor Şoimaru va fi şi mai activ pe frontul luptei pentru literatura realismului socialist, împlinind pasiunea sa de evocator epic al trecutului cu dragoste, ce o vrem convertită în opere literare, pentru contemporaneitatea socialistă.
Cu prilejul împlinirii a 60 de ani de viaţă, urăm autorului „Afaceriştilor” încă mulţi ani şi deplină sănătate pentru a realiza planurile sale creatoare.
Valeriu RIPEANU

CONTINUĂRI • CONTINUĂRI • CONTINUĂRI • CONTINUĂRI • CONTINUĂRI

Victor Hugo la Conţeşti

cutie de şah... Într-un colţ, lîngă sobă, se află o lampă de gîtit şi o cratiţă. Pe pat, o cămaşă frumos călcată, trădează existenţa unei femei harnice.
Privese toate aceste obiecte şi încercă să-mi formez imaginea instructorului, însă nu reuşesc. Imi propun să-l aştept, să stau de vorbă cu dînsul, să jucăm o partidă de şah, după care să încep să-l descos.
Mă apucă să cotrobăiesc printre cărţi, poate mă voi simţi mai puţin singur. Deodată, în spatele meu, răsună o voce care, în liniştea înconjurătoare, mă face să tresar speriat. „Teatru la microfon”.
Mă răsucesc bruscă pe cilicile şi descopăr, pe o casă de fier, un difuzor acoperit cu o coajă albă de hîrtie. Pe hîrtie sînt scris „Fumatul oprit!” Izbucesc în ris. Cîtuioara imi vorbeşte: „Transmitem din studio piesa „Angelo — tiranul Padovei”, de Victor Hugo.
Ascult şi nu-mi vine să cred. Camera este luminată de o lampă de petrol, dar difuzorul îşi trăieşte propria sa viaţă. În felul acesta, Victor Hugo este prezent şi-n Conţeşti. Înfeleg dintr-o dată că satul nu doarme, că sînt atît în jurul difuzoarelor şi ascultă povestea tiranului din Padova. Nu, aceasta nu este o imagine idilică, ci una realistă. În multe colţuri de ţară, radioficarea a luat-o înaintea electrificării.
Mă întind pe pat şi ascult. Imi pare rău că instructorul raional de partid nu-i lîngă mine. Aş fi vrut să-i află părerea...
Timpul trece. Cîtuioara a amuţit. E iar linişte. Instructorul n-a venit încă. Pe unde o fi umbînd la orele astea? Mă pregătesc de culcare. Fac lampa mai mică. Încerc să adorm, dar nu izbutesc. Tirziu, tirziu de tot, cînd pleoapele imi devin grele, uşa se deschide încet şi-n cameră intră un tînr, dacă are 30 de ani, cu o faţă rotundă ca de copil. Calcă în virful picioarelor. Tuşesc, apoi îi spun bună seara. Se-ntoarce bruscă spre mine şi-mi şopteşte:
— N-aş fi vrut să vă trezesc...
— Nu, nu dormeam... E tirziu?
— E mierul nopţii... Am avut o şedinţă de partid la gospodărie.
Îl urmăresc. Se dezbracă încet, ostentiv. Aş vrea să-l provoc la o discuţie, însă nu ştiu cum să încep. Omul mi se pare a fi tare obosit. Îl văd cum se întinde în pat, cum se răsucesce spre mine şi mă întreabă tot în şoptă:
— Cum e vremea la Bucureşti?
— Ger... îl răspund eu.
— Mi-e dor de Bucureşti...
— Eşti bucureştean?
— Da... am nevasta la Bucureşti.
— Eşti de multă vreme căsătorit?
— De un an de zile.
— Şi, ca şi cînd mi-ar fi ghicit gîndurile, el urmă:
— Am vrut s-o aduc aici, da' n-a vrut să plece. Îi place mai mult în Capitală... Cred şi eu... Ultima oară mi-a cerut să nu mai plec. I-am zis: „Nu, draga mea, mă duc acolo unde mă trimite partidul... Şi, pe măsură ce vorbea, vocea-i devenea tot mai stîrnie. Continua: „La patru dimineaţa mă scold... trebuie să plec la raion, la un instructor...”
A tăcut. Îi aud respiraţia.
După un timp, adorm şi eu cu gîndul la omul acesta de lîngă mine. Vom lăsa împreună aproape o lană de zile. Şi gîndul acesta mă bucură, căci simt în instructorul raional de partid pulsul voinţei unui om în totă puterea cuvîntului.

Oameni şi plante

mereu la migraţie. Rădăcina dudului era suficientă pentru osteneala ce i se cerea de a se împlini, prin nisipur, în pămîntul subteran. Şi de ce duzi? Într-un an, viermii de mătase, mîncînd frunza duzilor, au dat oamintelor din Gura Jilului o sută nouăzeci de mii de kilograme de gogoşi. Din dăde, oamenii fac juică. Alte nisipuri de aici sînt consolidate de salciami. Oamenii au prisăci. Mierea de salcîm e dintre cele mai bune.
Nisipurile intrînte s-au îmbînzit. Vara căruţele duc poveri grele de lubeniţe şi la şirulul toamnei, casele albe sînt împodobite cu salbe de foi de tutun.
Mi-au spus nişte bătrîni din satele învecinate că moşierii cereau fiecărui tîran, dintr-un hectar muncii de dinşul, trei părţi de recoltă şi tot mai crezîndu-se nedreptăţiţi, îi adăugau cite trei zile de muncă făcută cu carul de fiecare pogon şi cite o zi cu braţele, la conac, şi-i mai răpeau, de Crăciun, cite un cîrnaş şi muşchii porcului, sau dacă nu era porc, cite două găini grase, iar de Paşti cite douăzeci de ouă şi o damigeană de vin.
Dacă odrăsla boierească se chema Petru sau Vasile sau altcuvî, de ziua sîntului îi se cuvenea de la fiecare tîran şi cite o pereche de pui fragezi sau alte daruri.
În primăvara lui 1907 căcaşii s-au întors cu faţa spre boieri, ca să poată vedea unde nimereşte coasa ori toporul.
Mă oprisem într-o seară de decembrie primăvăratic şi senin într-un colţ de uliţă, din faţa Căminului Cultural. Când opt sute de oameni veniseră să vadă no bilan nou, la colţul scule de

Neamul Şoimăreştilor

după starea celui care o cere, gata oricînd să dea cîştig celor din aceeaşi clasă cu ei. Domni sînt suferinzi doar atunci cînd se poartă cu dragoste faţă de boierime. Cînd vrenul, — ca Tomşa — încearcă să-şi consolideze, cu mijloacele timpului, autoritatea şi să facă dreptate sărăcimii, zurbălele se în lanţ şi întreaga boierime se coagulează împotriva lui vodă...
În povestirea lui Sadoveanu, contraponderea marii boierimii este reprezentată de fărîniea încă liberă, stăpînită de pămînt, în decădere în acest veac al XVII-lea, dar păstrînd tradiţiile de vitejie şi dragostea de libertate a strămoşilor care au apărut moşia. Personajul Şoimaru semnifică întoarcerea şi legarea de pămînt a răzăşului pribegit din cauza persecuţiilor, în bătrînul Mihai vorbeşte conştiinţa grupului social şi, deşi din masa întunecată a răzăşilor gata să

Gladkov

adînc şi mai pur decît acela al intelectualilor profesionale pentru valoarea artistică şi documentară a operei sale.
Cunosc o critică învăţată şi solemnă care judecă imparţial şi rece lucrările de literatură, apîcîndu-le cu o dexteritate remarcabilă măsurătorii multiple şi riguroase. Există asemenea specialişti care leagă cu măiestrie fire şi explică cu multă suplete nuanţele fără ca inima să le zviţnească o clipă măcar. Ne-am scind simţimînţa dăgostei apăsătoare şi ignoranţei virulente miniei invernală, asemenea criticii n-au pînă niciodată pe pagina unei

„In larg”

Foto: DAN GRIGORESCU

CONGRESUL SCRITORILOR

din R. S. F. S. R.

CONGRES AL SCRITORILOR DIN R.S.F.S.R. In fotografia, Boris Polevoi și Danil Granin

Dupa cum se stie, la 7 decembrie 1958, in Marele Palat al Kremlinului a avut loc deschiderea Congresului de constituire a Uniunii Scriitorilor din R.S.F.S.R.

Comitetul Organizatoric al Uniunii Scriitorilor din R.S.F.S.R., tov. Leonid Sobolev, a fost prezentat, in extrase, in numarul trecut al Gazetei noastre.

In zilele urmatoare, Congresul si-a continuat lucrarile in Sala Coloanelor din Casa Sindicatelor. Cu un deosebit interes a fost ascultat raportul comisiei de validare, prezentat de scriitoarea Anna Karavaeva, care constata ca la lucrarile Congresului participa 397 delegati veniti din toate colturile Republicii, si scriind in 47 limbi diferite, a subliniat caracterul multinațional al Congresului.

Participanii la dezbateri au demonstrat in discutii vii și pasionale atasamentul lor față de mărețele faturi ale construirii comunismului.

În legătură cu esența și puterea creatoare a realismului socialist și-au spus cuvintele poetul N. Gribaciov și profesorul Anisimov, iar cu privire la rolul activ al criticii în dezvoltarea literaturii s-a pronunțat poetul Solouhin.

La 13 decembrie, Congresul și-a încheiat lucrările. La Kremlin a fost organizată o recepție în cinstea participanților la Congres. Scriitorii au fost vizitați cu această ocazie de numeroși conducători ai guvernului sovietic, ai Partidului Comunist al U.R.S.S. în frunte cu N. S. Hrușciov, K. E. Vorosilov, A. I. Mikoian, P. N. Pospelov, N. M. Șvernik și alții.

Ministrul Culturii din Uniunea Sovietică, N. Mihalov, a vorbit pe larg despre dezvoltarea culturală în cadrul planului de șapte ani.

S. Orlov a abordat problema creșterii tinerilor scriitori. In aceeași or-

dine de idei, poetul A. Garov a propus forme de îmbunătățire ale muncii de educație ideologică a cadrelor de scriitori. A. Musatov s-a ocupat de literatura pentru copii și tineret. O grijă deosebită au manifestat pentru noul avânt al literaturii sovietice toți vorbitorii de la Congresul Scriitorilor Federalei Ruse.

În legătură cu esența și puterea creatoare a realismului socialist și-au spus cuvintele poetul N. Gribaciov și profesorul Anisimov, iar cu privire la rolul activ al criticii în dezvoltarea literaturii s-a pronunțat poetul Solouhin.

La 13 decembrie, Congresul și-a încheiat lucrările. La Kremlin a fost organizată o recepție în cinstea participanților la Congres. Scriitorii au fost vizitați cu această ocazie de numeroși conducători ai guvernului sovietic, ai Partidului Comunist al U.R.S.S. în frunte cu N. S. Hrușciov, K. E. Vorosilov, A. I. Mikoian, P. N. Pospelov, N. M. Șvernik și alții.

Ministrul Culturii din Uniunea Sovietică, N. Mihalov, a vorbit pe larg despre dezvoltarea culturală în cadrul planului de șapte ani.

S. Orlov a abordat problema creșterii tinerilor scriitori. In aceeași or-

GHEORGHI LEONIDZE

PATRIA

Sint rănit de mii de dorințe de-odată, Pentru visele mele Pra adincă nici marea n-am dovedit-o. Crid in iubirea de sete-obedat, Inna pentru ea mi-am jertfit-o.

Parie, Tu cea dintii! In inimă mi te zbăci ca un uragan, Si cel ce-ți aduce ofrande, Pet și oștean.

MI-ADUC AMINTE

Maduc din nou aminte de-o floare de-odată Săpind intens pe murei lăcașului, scântat.

Șn amintire piscuri se-nalță din Carli Cn mi-amintesc de ochii tăi liniștiți și vii.

D chipul tău cel răd de parcă luna spusu-l D fruntea-ți m' frumousă, mai naltă ca Elbrusul.

C searese lumina tu-mi dăru lumine Mi învelit tu, dragă, c-un cer de mai pe mine.

Ș voi ca să rămînem alături totdeauna Cn floarea dăltăuți argintuind-o luna.

Ș înfloresc-n patră și moarte nu o știe, Ș veacuri viețuiește; va mai trăi o mie.

In romînește de NIKITA STĂNESCU

REP.

UN UMANIST

Scriitorul ceh, Karel Capek nu face parte dintre cei care trebuie prezentați opiniei publice mondiale. Romanțele, nuvelele, notele de călătorie și piesele sale de teatru au fost citite sau jucate încă din timpul vieții autorului în cele mai depărtate colțuri ale lumii. Piesa „R.U.R.” de pe lângă, oțera lumii o nouă concepție despre omul robot, despre mecanisme, Jan asic care poate înlocui toate funcțiile omenești, cu excepția simțurilor. Romanții lui Capek „Krabakii” avertiza, cu un șfer de veac înainte ca primul nor atomic să își umbrăscă cerul Hiroșimeii, asupra primejdiei pe care o prezintă folosirea energiei nucleare în scopuri distructive. Un alt roman, „Războiul salamandrelor”, era un semnal de alarmă în momentul în care hitlerismul punea la cale pierzania omenirii. Piesa „Molma aba” urmărea cu îngrijorare soarta societății amenințate de dictatura fascistă, în timp ce piesa dramatică „Mama” chema la luptă deschisă, cu arma în mână, împotriva agresiunii imperialiste.

Însă această succintă prezentare marturiseste că forța operii lui Capek constă în caracterul ei profund actual, în capacitatea de a răspunde la întrebările pe care i le pune vremea și în grija pentru viitorul omenirii. Împrejurarea că scriitorul a văzut legătura dintre destinul poporului său și acela al omenirii a asigurat gândirii și creației sale o largă răspundere și profunde. Primejdia războiului atomic, tendințele de renouare a fascismului imprimă operii lui Capek pecetea actualității imediate.

Capek a devenit celebru cel puțin în țara noastră și prin poeziile care a scris despre „Căteușa Dașenka” și „Cluburile engleze”, al căror jarmec stă în poezia vieții obișnuite, a in-

limbărilor de fiecare zi pe care le înfrățea.

Fie că a scris piese utopice despre nemurirea omului, fie că a scris opere de analiză psihologică, poezii fantastice, de aventuri, joacătoane amuzante sau „Scrisori” din Italia, din Anglia, „Excursie în Spania”, „Imaginați-vă olandez” etc., fie că a compus aforisme politice, Capek a fost întotdeauna însetat de cunoașterea adevărului, a realității, a omului. Opera lui a fost întotdeauna luptă, având ceva din frământarea caracteristică spiritului omesc în căutarea noului.

Paralel cu valorile umaniste trebuie să subliniem darul de prozator al autorului, aptitudinea sa de a lucra pe câmpul prozării, un amestec subtil de tonuri. In acest sens, Capek

a izbutit să intruchipeze una din trăsăturile proprii stilului epocii noastre, sinteza dintre cerințe aparent opuse, dintre aștinerea fondului și cursivitatea și concentrarea expresiei ca și, pe al plan, dintre vis și realitate.

Înainte de toate însă, în ritmul de dezvoltare a întregii sale opere se inscrie lupta scriitorului pentru promovarea încrederei în om, în posibilitatea acestuia de a înfringe pesimismul, în virtutea omului de a stăpîni prin știință și tehnică natura. Iar în momentul în care capitalismul a imprimat masele hideoase a fascismului, Capek a părăsit rolul de observator, a înfrînt în reziduile de scepticism față de valoarea intervenției artistului în societate și a devenit un combatant activ în opera de salvare a democrației și a păcii.

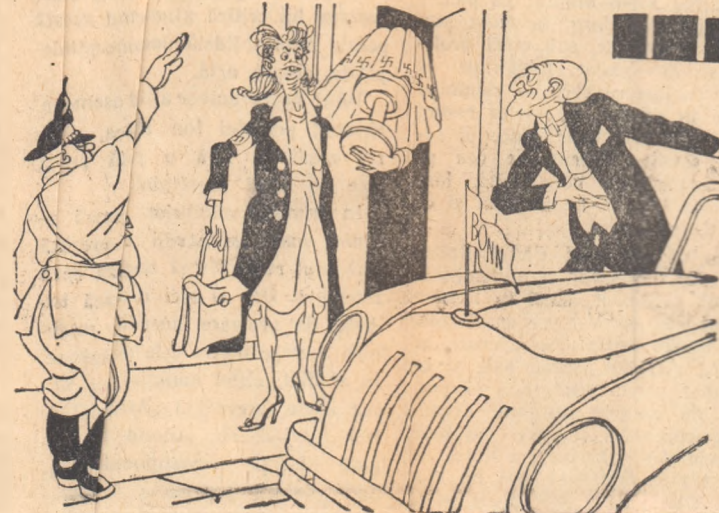
Falimentul democrației burgheze, trădarea patriei săvîrșită de elita conducătoare în ale cărei idealuri a continuat să creadă, l-au proccocat o adevărată tragedie pe care nu a izbutit să o depășească; limitele lui Capek sint limitele umanismului burghez — și au contribuit în mare măsură la agravarea bolii ce i-a adus și moartea.

Dar moștenirea progresistă, umanistă, a operei sale, nu a perit în ruinele în care au căzut democrația și statul cehoslovac, în toamna anului 1938. Opera lui Capek a rămas ca o comoară de preț nu numai în tezaurul culturii cehe, dar și în cultura mondială, pentru că Capek, prin sensurile profunde ale creației sale, a încetat de mult să fie exclusiv un fiu al propriei patrii. Capek a devenit un scriitor al omenirii întregi.

Franțisek BURIANEK

CĂTEAUA DE LA BUCHENWALD

In Germania ferală SS-ști, hilleriști, criminali de război, naziști ocupă locii importanți în conducerea statului.

— poezie Ilse Koch. Numai tu ai rămas încă neplăsată...

Desen de ROSS

UNU E SAPTAMINA

Dnnul Spaak

NASCUT în Belgia. In expozițiilor internaționale, comori vechi arhitectonice ca țig și cu veselul Mannequin Piz evocă spiritul popular. In afară colonialismului din Congo și dețarea din industria ei dezvoltă Belgia nu s-a născut nimic rămant, pînă cînd a apărut pe țpmnul Spaak. Domnul Spaak e meserie aghiotant și arhitect, id tradiția Belgiei care nu doțum lumii prea mulți aghiotant aghiotant al lui John Foster domnul Spaak a devenit arhitect alianței atlantice. După ce a un asemenea conglomerat hiearorm, cu un parter și etaje care se cale să se disloce, domnul umbra dintr-un colț într-altul ibulul pentru a-și apăra construc-

Ca orice om iubitor de pace Paul Henry Spaak, într-un disurs de o oră consacrat bilanțului ultimei sesiuni NATO a glorificat politica atlantică. L-au iritat în special cîteva recente propuneri sovietice a care a adus argumente precum urmaze: 1. Tratat de neagresiune între NATO și Pactul de la Varșovia? Inuit, există ONU, zice domnul Spaak. — Dar după aceeași logică sublimă, dacă există ONU, de ce mai există NATO? 2. Să fie interzisă folosirea armii atomice? Imposibil, bomba atomică ne asigură echilibrul cu U.R.S.S., zice domnul Spaak. — Și scumplele noastre elaceri și postul meu cu retribuție mare, după buget, a uitat să adauge Cnul Atlantic NATO? 3. Zonă denuclearizată? Ce importanță ar putea avea o astfel de zonă atunci cînd U.R.S.S. și S.A. (oare?) dispun de proiectile intercontinentale, zice domnul Spaak. — Dacă oricum nu are importanță, zona europeană denuclearizată cînd există proiectilele intercontinentale, de ce trebuie totuși să nuclearizăm întreaga Europă? — adaugă nunal simf. 4. Retragerea forțelor stăline din Europa? Nu ne putem agăaja pe această cale în momentul de față, zice domnul Spaak. — De ce? De teama suspinelor de regret la Hamburg sau Toulouse, la Napoli sau Bruxelles? Sau, pentru că, de data aceasta un veritabil atlantic ofat de usurare ar face să explodeze NATO? Nici slugărnicia aghiotantului, nici spiritul practic al arhitectului, nici debitul verbal al oratorului nu-l mai ajută pe Paul Henry Spaak. Spesacoliu e trist. S-a dus lanțuța, s-a înnochit recuzita, la NATO domnește beznă. Nu, nu, nu și afti. Cine oțeră un post mai onorabil domnului aghiotant? Tot Ian Foster Dulles?

Ion MIHAILIANU

Director: Acad. ZAHARIA STANCU. Colegiul redacțional: Acad. MIHAI BENIUC, MARCEL BRESLAȘU, EUSEBIU CAMIAR, membru corespondent al Academiei R.P.R.; PAUL GEORGSCU (redactor-șef); EUGEN JEBELEANU, membru corespondent al Academiei R.P.R.; GEORGE MACOVEȘCU, ION MIHAILIANU, V. MINDRA (redactor-șef adjunct); MIHAIL PETROVEANU (redactor-șef adjunct); CICERONE THEODORESCU, ION VITNER.

PENTRU

Brecht la Moscova

IN CADRUL sesiunii științifice a Institutului pentru literatură mondială din Moscova, s-a deschis problema realismului socialist în literatura din afara hotarelor Uniunii Sovietice. Participanții la discuții au analizat, între altele, dezvoltarea literaturii contemporane din Franța, Anglia, Cehoslovacia. Referatul special a fost consacrat creației lui Pablo Neruda, Aragon, Ștefan O. Casey și Bertolt Brecht. Lucrările sesiunii vor fi publicate într-un volum colectiv care va cuprinde și un articol despre Johannes R. Becher. Referatul lui Igor Fradkin a fost intitulat: „Unele trăsături ale specificului metodei arhitectice a lui Bertolt Brecht.”

Știa adevărată

WANG LANGHOFF, di-ului lui „Deutsche Sonntags” ar. 49599 care relevă marea notelor sovietice din Berlinului, favorizantului cultural. Într-un interviu cu un reprezentant al culturii, anti-entru a și copii în vîrstă de 6-12 ani nu pot frecventa cursurile. Analabe-

mise nici reprezentării ale ambulatoriilor sovietice sau ale lui „Deutsche Sonntags” ar. 49599 care relevă marea notelor sovietice din Berlinului, favorizantului cultural. Într-un interviu cu un reprezentant al culturii, anti-entru a și copii în vîrstă de 6-12 ani nu pot frecventa cursurile. Analabe-

Teatrul din epoca iluminismului

DRAMATURGIA franceză din epoca iluminismului și a revoluției burgheze a atras de multe ori atenția cercetătorilor sovietici. Printre cele mai importante studii asupra acestui subiect se situează lucrarea lui K. Derjavin „Teatrul revoluției franceze”, care deși a apărut în anul 1938, conține să reprezinte o bună sursă de informații. Zece ani mai târziu, în 1948, a apărut un substațial volum de piese de teatru, sub titlul „Teatrul francez de la începuturi”, tipărit de „Ez. Tekstov”. În afară de piese clasice ale lui Voltaire, Diderot, Beaumarchais, volumele includ numeroase piese ale unor autori mai puțin cunoscuți în zilele noastre. Cele două volume sînt precedate de introducerea prof. S. Mikulski, care face o amplă expunere a dezvoltării dramaturgiei franceze din secolul al XVIII-lea.

Evul mediu și Spania lui Franco

IN SPANIA lui Franco se resimte lipsa acută de școli. In acest an, 870.000 copii în vîrstă de 6-12 ani nu pot frecventa cursurile. Analabe-

tismul în Spania este atât de răspîndit încît, în unele țări, nu sînt încă cîteva școli existente nu la dispoziție, ci în mod necesar, în timpul războiului. Din cauza sărăciei de mizerie, numărul cadrelor didactice s-a redus la maximum. „Frumoase scrieri în Aranjuez.”

Din nou!

S-A ÎMPLINIT în acest an un șfert de veac de cînd, în țara lor turbată împor. va cultura și democrației, fasciștii au rădcat ca pe vremurile închinării, ruguri pe stăzile Berlinului. Arceau, în acele zile ale lui 1933, erau pline de avînt cutezător, rodnic celor mai luminate minți ale omenirii. Voltaire și Marx, Helne și Tolstoi, Newton și Lessing ardeau lașă lășind stigmatul rășnii, pe chipurile aceluia care, mai târziu, au extins pașoșii războiului pe întregul cuprins al Europei. Și teama îl face să ardă bibliotecii întregi — spunea cu durere, în acea vreme, marele scriitor german Bertolt Brecht.

Cel care au mistuit în tăcerile autodafurilor nu numai milioane de cărți dar și milioane de oameni, au fost hitlerii. Unii dintre ei și-au primit binemeritata pedeapsă. Alții însă se plimbă neșterși în republica lui Hitler. Europa, teama îl face să ardă bibliotecii întregi — spunea cu durere, în acea vreme, marele scriitor german Bertolt Brecht.

CONTRA

DAVID DIOPP

LANȚURILE IN COMĂ

Hiene hoinăresc în jur de cimitire. E glia îmbătată de single vărsat. Căteușele se hlizesc... Și crește pe drumuri un huruit blestemat In scrișnet de șenile, și-n scrișnetul urii. Suspînă oceanul în Congo Iar fratele său e lînsat în Statele Unite. Aud pașii lugubri ai tăcerii — Umbra arpeei de oțel a trecut Pe deasupra zîmbetului renăscut. Asupritorii mei cred în puterea torturii Cred că tortura va strângula și speranța Cred că pot să înec-n sudoare Șteintea privirii arzătoare. Dar în cîntecele noastre Radiază soarele și toate Brațele noastre, pregătite de luptă. Sint gata să poarte De la savanele noastre, prin scînteieri, Pînă-n junglele Asiei abundența luminei Pentru sclavii de ieri. Auzi? Sevele subterane sint în clăditie! In ele-i cîntecul fraților ucigși — Și e cîntecul care ne chiamă La minunata vieții-nflorie.

In romînește de GEORGE DEMETRU E

